ԱԽԵՏԱՓԵՐ

«Ա.ՀԱ. ԵՍ ՁԵԶԻ ՄԵԾ ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՆ ԱՒԵՏԻՍ ԿՈՒՏԱՄ» : ՂՈՒԿ. Բ. 10

ՀԱՏՈՐ 24 ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ· ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 27, 1871· ԹԻ 39

ԸՆՏԱՆԻՔ

Ա.ռ ԺՆողս.

ԱՅՆՔԱՆ գեղեցիկ և օգտակար բան մը տեսայ որ սիրտս կը ստիպէ զիս ձեզի պատմել : Մայր մը տեսայ որ իր տղաքն իր իշխանութեանը տակ կը պահէր կատարելապէս , բայց ոչ գաւազանով , ոչ ալ խիստ խօսքերով : Զայնը մեղմ էր , դէմքը գարնան եղանակին պէս ժպիտներով պայծառ , խօսքերն ամառնային վտակներուն հոսանայը նման քաղցր . բայց և այնպէս տղաքը շուտով և սիրով անոր կը հնազանդէին : Դիտեցի նաև որ այս տղաքը չարութիւն կամ դէշ ունակութիւն մը չունէին . կարծես թէ ուրիշ բանէ մը չէին վախնար , բայց միայն մեղքէ . անոնց խիղճը շատ փափուկ էր , ընչին համարուած բանէ մը կը վիրաւորուէր : Ի՞նչպէս եղաւ ասիկա : Շատ օգտակար պիտի ըլլայ մեզի , եթէ կարենանք այս մօրը գաղտնիքը գտնել թէ ինչպէս կրցաւ իր զաւակներն այսպէս աղեկ կրթել :

Ես բաւական դիտելով և խորհելով գտայ այն գաղտնիքը , և սա է որ այս մայրը շատ մտերմութիւն և ընտելութիւն ունի իր տղոցը հետ . ասոնք ալ կատարեալ վստահութիւն և հաւատարմութիւն ունին իրենց մօրը . ամէն օրաբար ամէն բան կը յայտնեն անոր , անկէ բան մը չեն ծածկեր , անոր կը խոստովանին իրենց ամենէն ծածուկ յանցանքներն անգամ , այսինքն՝ այնպիսի բաներ որ մեկը չի կրնար գիտնալ բայց միայն Աստուած . և այսպէս ամէն չարութենէ ետ կը պահուին : Երբ մտածութիւն մը կու գայ անոնց , իսկոյն իրենց մօրը կ'երթան անկէ խրատ ընդունելու . վերջապէս չեն համարձակիր բան մը ընել առանց հարցնելու անոր : Արդ այս մայրն ինչպէս ստացաւ իր զաւակներուն վստահութիւնը : Զգուշութեամբ նայէ , և պիտի հասկնաս : Անիկա բնաւ չի հրերը իր տղոցը մէկն ըսելով , « Գնա քովէս , ինծի նեղութիւն մի տար » . երբեք խոժոռ դէմքով չի նայիր անոնց . եթէ պատիժ տայ , արտասուօք և սիրով կու տայ , տղաքն ալ դիտեն թէ այսպէս է : Անոնց բոլոր յաւերուն մէջ կարեկից է անոնց . եթէ անոնցմէ մէկուն մատը քիչ մը ջլատուի , « Բան մը չէ , մի լար » չըսեր , այլ իր մայրական փափուկ կարեկցութիւնը կը յայտնէ , որպէս թէ ինք կը կրէ այն յաւը : Եթէ տղոց մէկուն ընչին մէկ խաղալիկը դիպուածով կոտրի , և տղան սկսի լալ մայրը կը կանչէ զանի իր քովը , և դիրկն առնելով կը մխիթարէ : Այսպէս անոնց միշտ սէր ցուցնելով և բարերարութիւն ընելով միշտ անոնց կարեկից ըլլալով կը ստանայ անոնց սէրն ու վստահութիւնը : Բայց այս կէսին հասնելով հոն չի կենար . անոնց սիրան իրեն գրաւելէն ետքը զայն իրեն համար չի պահեր , այլ Աստուծոյ կը նուիրէ , այսինքն՝ անոնց իր վրայ ունեցած սէրը միջոց մը կ'ընէ զանոնք Աստուծոյ հպատակեցնելու : Տղաքն իրենց մօրը ետևէն կ'երթան , մայրն՝ Աստուծոյ , և այսպէս զանոնք իր հետը կը տանի : Իր բոլոր ղօրութեամբը , բոլոր սիրովը կը կրթէ անոնց խիղճը որ բարին չարէն զանազանել սորվին և չարէն վախչին : Այսպէս անոնք կը սորվին Աստուծոյ հնազանդիլ , զԱստուած սիրել : Սէր առ Աստուած և սէր դէպ իրենց մայրը , ասոնք մէկտեղ և միասին կը տանին զանոնք միևնոյն վախճանին

Օրհնեալ մայր մըն է ան . օրհնեալ պիտի ըլլայ անիկա տղոցը յիշողութեանը մէջ , և օրհնեալ պիտի ըլլայ նաև յաւիտենականութեան մէջ , երբ զանոնք իր քովը ժողվելով Յիսուսի ներկայացնէ :

ԽՐԱՏՈՒ Մ Ը

Աշետաբերի համար :

ՄԱՆՈՒԿ ԵԿԵՂԵՑԻ

(Աշխատքերէ 38 նոյեմբերի 1870-ին :)

Դ. Եկեղեցի մը համբակ վիճակի մէջ պահելու ուրիշ պատճառ մը անոր մանուկ հովուի մը ձեռքը յանձնուած ըլլալն է : Աստնկով երկու կողմէն ալ մեծամեծ վնասներ կը հասնին մեկզմեկու : Մանաւանդ եկեղեցիին անկէ վնաս կը հասնի : Համբակ հովիւ մը իր քարոզները այնպէս կը բերէն և բարձր ոճով կը պատրաստէ որ ունկնդիրներուն մէջէն հազիւ թէ քանի մը անձինք կրնան հասկնալ . իր բոլոր ջանքը կը թափէ զանոնք հաճեցնելու քանթէ Աստուծոյ խօսքերովը անոնց սիրտերը նեռահար ընելու , իրը թէ այն քանի մը անձանց միայն ատենաբանութիւն ընելու մտքով ձեռնադրուած է եկեղեցիին վրայ , և անոնց համար ժողովարանը եկած է քարոզելու : Վարի կարգ մարդիկ որոնք միայն պարզ և առանց պաճուճանաց չինուած քարոզներ կրնան հասկնալ , անոնք միշտ զուրկ կը մնան : Բանի որ պէտք էր՝ ինչպէս իմաստունին՝ այնպէս ալ ռամկին հասկնալու կարողութեանը չարմար քարոզներ չինել և քարոզել : Համբակ Քարոզիչ մը նուաստութիւն կը ճանչնայ իրեն Տէր Յիսուսի պէս պարզ և դիւրին հասկնալու ոճով և առակներով Աւետարանը քարոզելու : Թող ըլլայ որ կրթեալ մարդիկ անոր խօսքերը միայն ռամկայ և անուսումն անձանց համար խօսքեր

համարին, քանի որ ամենէն յետին տակաւ և ռամիկ մարդը առ պարզքաղաքներէն ապաչխարութեան կ'առաջնորդուի, ան քարողը անգին և պատուական է։ Զի որ բոլոր Քարոզչաց Յանքը միայն մեղաւոր մը ապաչխարութեան բերելու կը ծառայէ։ Երբ մարդը հոգւոյ չինութիւն չտանար, անոր համար օտար լեզու մըն է այնպիսի քարոզը։ Ուստի այս կերպով ևս կեղեցին իր երախայ վիճակին մէջ կը յարատևէ։

Բայց փորձառու Քարոզիչ մը իր մէկ աչքը գիրքին վրայ և միւսը մեղաւորին դէմքին վրայ դարձուցած է, տեսնելու թէ ինչ ներգործութիւն ըրաւ անոր վրայ Աստուծոյ խօսքին բացատրութիւնը. իր ամէն տուած քարոզներուն արդիւնքին կը սպասէ, և իր չինած թէ քարոզները և թէ յորդորանքները իր ժողովուրդին ունեցած պակասութիւններուն կամ կատարելութիւններուն նկատմամբ կը ներգործէ։ Համբակ Հովիւն իմաստնոյ բերնէն իր քարոզին գովութիւնը լսելով դոհ կ'ըլլայ. բայց փորձուած քարոզիչը մինչև որ չտեսնէ թէ իր քարոզութեանը միջոցով մարդիկ կ'արթննան, հանգստութիւն չունենար, թէև ամբողջ Աստուածաբանիչ բերանն ալ գովասանեն իր քարոզները։ Ուստի անիկայ միշտ կը նայի որ քարոզները հասարակաց միտքերուն չինութիւն ընծայէ քան թէ գիտուններէն գովութիւն ստանայ։ Տկար մեղաւորը եկած հոն նստած է և իր սիրտը Աստուծոյ խօսքերուն առջին բացած է որ ջրելու անկէ։ Եկած է որ իր աղմկեալ և խռովեալ սիրտը խաղաղութիւն գտնէ. եթէ հոն Աստուածաբանական մութ նիւթերու վրայով ճառուի, անիկայ ինչ չգտնէ իր անձին։ Ինչպէս եկած էր՝ այնպէս ալ ետ կը դառնայ. և ասանկով իր ունեցած վիճակին մէջ կը մնայ։

Դ. Հովութեան պաշտօնին անյարմար անձինք Հովիւ կը կարգուին։ Մանուկ եկեղեցի մը հինթակայ է խաբուելու այսպիսի անձինքներէ, որոնք արտօնութիւն կը ստանան իշխելու եկեղեցիին վրայ. մանաւանդ թէ որ անոնք իրենց Աստուածաբանական ընթացքը կատարած են, և ձևաւոր քարոզներ կը չինեն։

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆԸ

Եթէ մարդոյ հարցուելու ըլլայ թէ փրկուելու ինչ յոյս ունէն, մեծ մասը կը պատասխանեն թէ Աստուծոյ ողորմութիւնը մեծ է, չի թողուր որ կորսունք. բայց այսպէս ըսելով միանդամայն կը շարունակեն Աստուծոյ պատուիրանացը դէմ և մեղքի մէջ ապրելու։ Այսպիսեաց յոյսը կրնայ հիմ ունենալ. անտարակոյս ոչ։ Աստուծոյ ողորմութիւնը պէտք է մանաւանդ զմարդիկ յորդորէ իրենց մեղքերէն ապաչխարելու, Քրիստոսի վրայ կատարեալ հաւատք ունենալու և անոր պատուիրանքները լիովին կատարելու. Աստուծոյ ողորմութիւնն այս կերպով միայն պիտի փրկէ զանոնք։ «Աստուծոյ քաղցրութիւնը դէպ ի ապաչխարութիւն կ'առաջնորդէ» կ'ըսէ Առաքեալը (Հռոմ. Բ. 4). և դարձեալ թէ «Շնորհքը թագաւորէ արդարութեամբ մինչև յաւիտենական կեանքը» (Հռոմ. Ե. 21), ըսել կ'ուզէ թէ Աստուծոյ շնորհքը մեղքին հրաժարելով արդարութիւն գործելու պատճառ ըլլալու է մարդոյ, որպէս զի յաւիտենական փրկութեան հասնին։

ՍՈՒՐՃ

Սուրճն իբրեւ ըմպելի գործածել Արաբիոյ մէջ սկսաւ ԺԶ. դարուն կիսուն մօտ։ Կը պատմուի թէ Տէրվիշ մը յիշեալ երկրին մէջ այս տունկին զուարթարար արդիւնքը դիտելով անոր տերևներէն կամ հատերէն կերող այծերուն վրայ, այն հատերէն քիչ մը ժողվելով անոնցմէ ըմպելի մը պատրաստեց իր աշակերտներուն համար որպէս զի ասոնք կարող ըլլային արթուն ևլլուլ կենալ իրենց գիշերային երկայն աղօթքներուն առեթը։ Տէրվիշին փորձը կատարելապէս յաջողցաւ, և այն ժամանակէն հետէ սուրճին գործածութիւնը սկսաւ ընդհանուր ըլլալ բոլոր Արաբիոյ մէջ։ Բայց ոմանք անոր զուարթարար ազդեցութիւնը իբրեւ արբեցուցիչ զօրութիւն նկատելով, հակառակեցան անոր գործածութեանը, ըսելով թէ Ղուրանն այնպիսի ըմպելիք գործածել կ'արգելէ։ Մահմետականաց մէջ եղան մարդիկ որ սրճարանները բռնի գոցել ջանացին. բայց և այնպէս սուրճ գործածողները երթալով բազմացան։

Այս ըմպելին 1554 ին սկսաւ գործածուիլ Կոստանդնուպոլիս, և 40 տարուան միջոցին բոլոր Տաճկաստան տարածուեցաւ, և վերջապէս Թուրքաց մէջ այն աստիճան կարևոր պաշար մը սկսաւ համարուիլ ընտանեաց համար, որ կին մը իրաւունք ունէր իւր այրը թողլու, եթէ անիկա չուղէր կամ չկարենար սուրճ առնել իր ընտանեացը համար։

Յօդուած դարուն մէջ սուրճի գործածութիւնը մուտ գտաւ նաև Եւրոպիոյ շատ կողմերը։ Տաճկաստանի մէջ առուտուր ընող Անգլիացի վաճառականմը նախ և առաջ 1652 ին Լոնդրայի մէջ սրճարան մը բացաւ, ուր սուրճ պատրաստել կուտար Յոյն մանկամարդ կնոջ մը ձեռքով զոր յատկապէս այս նպատակաւ հոն բերած էր։ Յետոյ շատ ուրիշ աւելի մեծ և փառաւոր սրճարաններ բացուեցան։ Հիմա բոլոր Անգլիոյ մէջ տարին 10 կամ 12 միլիոն քաշ (օխա) սուրճ կը սպառուի։ Բայց Արաբիոյ մէջ յառաջացած սուրճէն, Արևելեան Հնդկայ ձավա կղզին, Պրազիլիա, և Արևմտեան Հնդկայ կղզիներուն մէջ մեծ քանակութեամբ սուրճ կը բուսնի ամէն տարի։ Այս վերջին երկիրներուն, այսինքն Ամերիկայի մասին մէջ, գրուած բոլոր սուրճի տունկերը տարած են միակ տունկէ մը զոր Դաղիացի մը 1717ին հոն բերաւ։ Ծովին վրայ ճամբորդութիւնը երկարաւոր ըլլալով նաւին մէջ չուրը սկսաւ նուազիլ, բայց և այնպէս նաւապետը չուրը նաւասպարներէն լանայելով տունկին կու տար այնպէս դժուարութեամբ և մեծ խնամքով տունկը դալար մնայ մինչև որ նաւը ցամաք հասաւ։

Աւետաբերի համար։

ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

(Ա-ԼՕՊՔԷԼԷ 38 ԹՈՒՆՈՅ ՀԱՐԱՒԱՅՈՒԹԻՒՆ)

Ե. ՍԷՕԼԷՕՋ՝ Մարմարճուդէն 4 ժամ հեռու դէպ ի հիւսիս, և Նիկիոյ լիճէն ½ ժամ հեռու դէպ ի հարաւ, լերան մէջքին վրայ 550 Ասիական տունէ բաղկացեալ գիւղ մըն է հայ

խօս Հայերով։ Լերան մէջքը ըսի, քանի դիւղին վերի և վարի կողմը լեռ է. օդն ու ջուրը աղէկ է։ Երբ Մարմարճուգէն ճամբայ ելանք, արևը նոր կը ծագէր։ Բնութեան Աբարիչը չատ գեղեցկացուցած էր մեր անցած երկիրը. գրեթէ բոլոր ճամբանիս իրարու մօտ երկու լեռներուն կիրճէն, սաորոտէն կ'երթայինք։ Այս ճամբան թէպէտ մարդու ձեռք չէր պատրաստեր, բայց Ամենակարողին մատերը գեղեցկութիւններով զարդարեր էին։ Երբեմն լեռները հեռուէհեռ լայննալով չքեղ տեսարան մը կ'ունենար. քանդի թէ նեղ և թէ լայն տեղերը անտառի գեղեցիկ ծառերով, մարգագետիններով և գետակներով զարդարուած էին, և երբեմն վազող ծանծաղ ջուրերուն մէջէն կ'երթայինք։ Այն գեղեցկութիւնները, առաւօտեան անոյշ օդը և թռչնոց ներդաշնակ ձայները ամէն բարեաց Պարգևողը կը գովաբանէին։ Եդեմի դրախտին պէս մխիթարական էր, Նախախնամական կարգադրութեամբ ճամբորդութիւնով գործ ընողները թէպէտ ընտանեկան մխիթարութիւններէ զրկուած կ'ըլլան, բայց բարեհնամ Էակը աս բնական գեղեցիկ ստեղծագործութիւններով ոչ մէկը առանց մխիթարութեան թողուցած է. ուստի թող գովաբանեն անոր սուրբ անունը։

Դիւղը (Սէօլէօղ) մնալուս եկեղեցւոյ սրճանոցն իջայ. անմիջապէս քովս յաճախողներ և գիրք առնողներ սկսեցին։ Առանց խորութեան (բայց ի Քահանաներէն) ամէն աստիճանի մարդիկ կու գային քովս գիրքեր նայելու կամ գնելու և կամ զիս մտիկ ընելու։ Երեկի ծերունի անձ մը դժուարեցաւ ժողովուրդին ինծի հետ ունեցած անխոհը վարմունքին վրայ, և սկսեց նախատել զդիւազգիս թէ «Բրօթէսթանթի գիրքերը ինչո՞ւ կ'առնէք. վարժապետն ալ աս մարդուն հետ ընկեր (օրթախ) եղեր է, որ թէ ինք կ'առնէ և թէ ուրիշներու ալ առէք կ'ըսէ. առաջները աս գիրքերը դիւղիս մէջ որ չկար՝ դէշ վիճակ ունէինք. քանի որ աս գիրքերը եկան, բերքերնուս առատութիւններն ալ վերցան. և տեսէք, աս առտու եկեղեցին հինգ հոգի միայն եկեր էին. աս գիրքերուն մէջ եկեղեցի մի երթաք կը գրէ եղեր. աս խաբեբան եկեր է (զիս ցուցնելով) ժողովուրդը խաբելու», ևն։ Աս խօսքերուն հարկ սեպեցի կարճ պատասխան մը տալ. բայց յիշեալ ծերունին սկսեց պոռալ թէ «Չեմ մտիկ ըներ, չեմ մտիկ ըներ», և քիչ մ'ալ խօսելով և բորբոքած կիրքը իջեցնելով լռեց։ Ներկայ եղող ժողովուրդը ինծի համակիր էր։ Այս անձը կարդալ չգիտեր, և կարդալ գիտնալը կ'արհամարհէ. ու հետևապէս գիւղին յառաջադիմութեան թշնամիներուն պարագլուխը կընայ համարուիլ։ Կան նաև աղատամիտ և ցերծը գիտութիւնը գեղին մէջ տարածուելուն փափաքող ու չնայողներ։ Սուրբ Գրոց գիտութիւնը աս ժողովուրդին մէջ բաւական մուտ գտած է. երանի՛ թէ շուտով վայելէին անոր վրկարար օրհնութիւնները։ Հոս վեց օր կենալով Սուրբ Գիրք և ուրիշ գիրքեր ծախուեցաւ։ Բերքերնին է չերամ, ձիթենի, քիչ խաղող և քիչ արմտիք։

Չ. ՓԱՉԱՐ ԳԻՒՂ. Նիկիոյ լիճին արևմտեան եղերքէն 1/4 ժամու չափ հեռու Տաճկաբնակ գիւղ մըն է. հոս ամէն Ուրբաթ օր առուտուրի փազար կ'ըլլայ։ Գիրքերովս հոն երթալով՝ բոլորտիքի հայաբնակ գիւղերէն հոն եկող բաւական անձանց հետ հոգևոր խօսակցութիւն ընելու պատեհութիւն ունեցայ։ Հոս միայն 5 ժամու չափ կեցայ, գիրք չծախուեցաւ։

Է. ԿԻՒԼԷ Սէօլէօղի արևմտեան կողմը՝ անկէ 2 ժամ, և Նիկիոյ լիճին հարաւային կողմը 1 ժամ հեռու լերան սաորոտը 300 Աւխական տնուոր հայաբնակ և հայախօս գիւղ մ'է։ Ինչևան ըրած սրճարանս մարդիկ նախ օտար նայուածքով տեսութեան կու գային։ Բայց վերջը բարեկամական յարաբերութեան փոխուեցաւ։ Գովելի է տեղւոյս աղգայնոց վարժապետաց յառաջադիմութեան ջանքը. նաև գովելի է աղջկանց դպրոցին հիմնադիրը աղգասէր և բարերար Աղայի մը առատաձեռնութիւնը, որ իւր տրոց չնորհիւը 50 աղջկունք կարդալ, գրել, և ոմանք ալ քերականութիւն կը սորվին։ Հոս 7 օր կենալով նոր կատակարան և ուրիշ գիրքեր ծախուեցաւ։ Բերքերնին է չերամ, ձիթենի, խաղող և քիչ արմտիք։ Օդն ու ջուրը միջակ է։

ՍԻՒՐԻՍ.

«Իվանճելիքալ Քրիսթընտոմ» կոչուած Անգլիերէն Թերթը, մօտերս Հասան անուն բնիկ Սիւրիացի մարդու մը Քրիստոնէական կրօնքն ընդունած ըլլալուն պատմութիւնը կ'ընէ հետևեալ կերպով։ Այս մարդը Աքեա ծնած է մահմետական ծնողներէ, բայց չատ տարիներ կառապանութիւն ըրած է Պէյրութ քաղքին մէջ։ Իբր երկու տարի առաջ ծանր հիւանդութիւն մը կրելէն ետքը, միտքը կը դնէ որ Քրիստոնեայ ըլլայ, և իր այս փափաքը կը յայտնէ իր Քրիստոնեայ բարեկամներէն ոմանց։ Աւոնք խրատ կու տան անոր որ աղէկ խորհի, և այսպիսի կարևոր ձեռնարկութեան մը մէջ աճապարանօք չգործէ։ Անկէ ետքը Հասան կը սկսի Քրիստոնէական վարդապետութեանց նկատմամբ աւելի տեղեկութիւն ստանալու ջանալ, և Քրիստոնէից ժողովներուն կը յաճախէ։ Հետևանքը սա կ'ըլլայ որ, ասկէ քանի մը ամիս առաջ լինք և իր կինը որ ի ծնէ Պապական ծոյն ըլլալով ամուսնացած ատենը մահմետական կրօնքն ընդունած էր՝ աւելի ջերմ փափաք մը կը յայտնեն Քրիստոնէութիւնը հրապարակաւ դաւանելու։ Հասանին Քրիստոնեայ բարեկամները դարձեալ խորհուրդ կու տան անոր քիչ մը ժամանակ ալ սպասել, որպէս զի իր անկեղծութիւնն ու յարատևութիւնը յայտնի ըլլան։ Անոր դարձն իմացուելուն պէս, մահմետական աղգականները կը սկսին անոր ծանր ծանր զրկանքներ ընել, այնպէս որ անիկա կը ստիպուի կառավարութեան միջամտութիւնը խընդրել, և կառավարութիւնը կը խոստանայ զանի կարելի եղածին չափ պաշտպանել։ Հասանի ամէնէն մեծ թշնամին իր մայրն էր, որոյ թելադրութեամբը, ինչպէս կը կարծուի, Հասան բռնուելով Դամասկոս կը ղրկուի, և հոն կը բանտարկուի։ Բայց անիկա ի սէր Քրիստոնէութեան հաստատութեամբ կը տանի բոլոր այս նեղութեանց և զրկանաց, և վերջապէս կառավարութիւնը տեսնելով անոր մաքին հաստատութիւնը բանտէն կ'արձակէ զանի, և Հասան նորէն Պէյ-

բութ կը դառնայ, բայց հոն մահմետական հասարակութեան մէջ իրեն դէմ սաստիկ դրդռութիւն մը տեսնելով, խոհեմութիւն կը համարի ժամանակ մը անկէ հեռանալ, ուստի և Եգիպտոսի Աղեքսանդրիա քաղաքը կ'երթայ։

Ա.յս դէպքին վրայ Սիւրիայի կառավարութիւնը սա որոշումը կ'ընէ որ, Բրիտանէութենէ Մահմետականութեան դարձողներուն հետ ինչ կերպով որ կ'վարուուի, Մահմետականութենէ Բրիտանէութեան դարձողներուն հետ ալ այսուհետև այնպէս վարուուի. այսինքն՝ կրօնափոխութեան դէպքերու մէջ, կրօնքը փոխողը, թէ Մահմետական ըլլայև թէ Բրիտանեայ, նախ իր նախկին կրօնքին դվնասուորներէն, և ապա Մահմետականներէ և Բրիտանեաներէ բաղկացեալ խառն ժողովէ մը քննուի, երբ տեսնուի թէ անիկա իր դիտաւորութեանը մէջ յարատև է, բանութենէ և հալածուէ բոլորովին ազատ ըլլայ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սեպտ. 15 pus Յունաց, եւ Սեպտ. 27 pus Լատ. 1871։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

Վերջին լուրերուն նայելով Օսմանեան Տէրութեան Պաշտօնէից մէջ հետևեալ փոփոխութիւնները ալ տեղի ունեցան։ Մաքսատան Պաշտօնեայ Բեհանի փաշան պաշտօնէն ինկած ըլլալով, կ'ըսուի թէ անոր տեղը պիտի անցնի Ա.Հմէտ Վէֆիզ էֆէնտի. Եկամտից պաշտօնէութիւնն ալ Ա.յտընի կուսակալ Սաադ փաշայի տրուած ըլլալով, նախկին Եկամտից պաշտօնեայ Համի փաշա Ա.յտընի կուսակալ պիտի ըլլայ։ Դարձեալ Սամիհ փաշա Ոսմիկանութեան պաշտօնեայ եղած է, և Բնրիոյ վալեմի կուսակալ Նաչիտ փաշա Ատանա պիտի դրկուի։

Առաջ Սատրազամութեան պաշտօնը վարող Մեհմետ Ռիւշտի փաշային սրբուած է Արդարութեան տունին պաշտօնէութիւնը. մեաերս Սիւրիայի կուսակալութիւնն ընդունող Ա.Հմէտ փաշայի տեղ, միւշիրութեան աստիճանով նոյն կուսակալութիւնը Սուպհի Պէյի. այժմու Սատրազամի եղբօր Ա.Հմէտ Պէյի՝ Նամըկատան և Հեռագրատան միւսաիրութիւնը, Թիճարէթի Միւսթէշար Դարաթօտրի Էֆէնտիի՝ Արտաքին գործոց պաշտօնատան միւսթէշարութիւնը։ Ա.յս անձը Հելլենական հպատակ Դարաթօտրի բժշկին որդին է, և Գերմանիա ու Դպիա ընկերագիտութիւն սորված ըլլալով, այս կարևոր պաշտօնին շատ յարմար կը կարծուի։

— Ըստ Լէվանդ Հէրալտի, անցեալ տարուան մէջ Եգիպտոսի փոխարքայութեան և Բարձրագոյն Դրան մէջտեղ պատահած դժուարութիւնները ծագած են Եգիպտոսի Խըտիվին և հանգուցեալ Ալի փաշայի մէջտեղ եղած անձնական պատճառներէ. ուստի Ալի փաշայի մահուամբ այն պատճառները վերցուած ըլլալով, կը յուսացուի թէ դժուարութիւններն այսուհետև այլ ևս տեղի չեն ունենար։

— Բողոքականաց Ազգապետ Յակոբ Էֆէնտի իր ասկէ առաջ ըրած երկայն ճամբորդութենէն մայրաքաղաքս դարձած ըլլալով, յիշեալ ճամբորդութեան առեն Բողոքական ժողովուրդէն տեսած հիւրընկալութեան և սիրոյ համար Աւետարերի միջոցաւ իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ նոյն ժողովուրդին. միանգամայն կը ծանուցանէ որ ամէն տեղ թողուցած Սահմանադրութեան օրինակները ժամ մը առաջ, եթէ հնար է, մինչև տարեյոյս վերջը, սրբագրուելով վաւերացեալ կնքով, ինչպէս նաև այս նպատակաւ կազմուելու ժողովին մէջ իւրաքանչիւր տեղոյ ժողովուրդին կողմէն մէկմէկ ներկայացուցիչ, Պօլիս դրկուին։

Կը յուսանք թէ գալ շաբթուան Աւետարերի մէջ Յակոբ Էֆէնտիի կողմէն յիշեալ ճամբորդութեան վրայով պատրաստուած տեղեկագրէն քանի մը կարևոր կէտեր պիտի հաղորդենք մեր ընթերցողաց։

— Կոստանդնուպոլիս հրատարակուած երկրագունտ անուն 10օրեայ հայերէն թերթը՝ Պոլսոյ մէջ Հայ դպրոցաց վրայ հետևեալ վիճակագրական համառօտ տեղեկութիւնը կու տայ։

«Կ. Պոլսոյ ազգային վարժարանաց թիւն է ընդ ամենը 45, որոց 12ը երկսեռ են, 21ը միայն աղջկանց։ Աստոնց մէջ կը կրթուին 3450 մանչ և 1625 աղջիկ աշակերտներ։ Ունին 159 վարժապետ և 26 վարժուհի, և 50 սպասաւոր և սպասուհի։ Աստնց ամենուն տարեկան ծախսուց դուռարն է 1,112,920 ղրուշ, որոնք կը հոգացուին տղայոց թոշակներէն, թաղական մատուներէ և մէկ երկու կտակաց տոկոսէն։

Ա.յս վիճակագրէն բոլորովին ճիշտ չէ, որովհետև քանի մը թաղեր կան, որոց դպրոցական վիճակագրները դեռ չեն ստացուած»։

— Անցեալ շաբթու մէջ Առնաւուտքէօյիւ կոչուած տեղը և Պօլսոյ բ... ըրտիքը դանուող ուրիշ մէկ երկ... տեղ մաղձացաւի քանի մը դիպուած... տեղի ունեցած է, բայց և այնպէս... պատը նուազած կը համարուի... Գաղքիս Առողջութեան տեսչութեան կողմէն Պօլսոյ նաւահանգիստէն մեկնող շոգենաւոց և նաւտրուած վկայագիրներն անոնց մաքրութիւնը չեն հաստատեր, բայց այնպէս այն նաւերը քարանթին պիտի չընեն երբ իրենց որոշեալ նաւահանգիստը հասնին, եթէ ճամբան անոնց մէջ յիշեալ հիւանդութեան դէպք մը չի պատահիր։

ԵՒՐՈՊԱ

Աւետարանական Միութիւն կոչուած ընկերութեան կողմէն ղրկուած պատգամաւորաց և Ռուսիոյ առաջին պատուանեայ Կորչաքոֆ իշխանին մէջտեղ յիշեալ երկրին ժողովրդոց երջանկաշատութիւն տրուելուն նկատմամբ մտերս եղած խօսակցութիւնը Աւետարերի 33 թուոյն մէջ յիշուեցաւ։ Ա.յս խօսակցութեան վրայ կորչաքոֆ իշխանին հրատարակած պատուանական դրութենէն կը տեսնուի որ, յիշեալ պատգամաւորները չափազանց յոյս առած էին իշխանին խոստքերէն։ Պաշտօնեան իր դրութեանցմէ պատգամաւորաց առաջարկութիւնը կամենդերըլիբրև Ռուսիոյ Տէրութեան ներքին գործերուն վրայ օտար միջամտութիւն մը, անընդունելի կը համարի։ Բայց և այնպէս կը կարծուի թէ Եւրոպիոյ և Ամերիկայի մէջ կրօնական աղատութեան նկատմամբ հասարակաց կարծիքը տեսնելով, Ռուսիոյ կառավարութիւնը, թէպէտ բացարձակ միապետական է, յիշեալ խնդիրը բոլորովին չի մերժեր։

ՇՈՒԿԱՅԻ ԳԻՆԵՐ

			Ղուրուշ
Յորեն կարծր Ռումէլի		քոռը	23—25
» » Անատոլու		»	24—26
» կակուղ Ռումէլի		»	19—23
Շաքար փոշի		կենդ.	255—262
» գլուխ		»	320—325
Թիթեղ		զոյգ անտուկ	310—315
Խաղվէ	100	օխ.	890—970
Պողպատ անտուկը			205—220
Անագ կենդինարը			915—925
Պղպեղ սեւ		օխ.	9 ½—9
Երկաթ Անգղ. գաւազան,		կենդինարը	62 — 64
» » Թիթեղ		»	68 —70

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻՍԻՈՆԱՐԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷՆ
Խմբագիր Ե. Պլիս.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ
Զագմազճըլար փողոց, Յակոբեան խան, Թիւ 1